

1. Referentie

Referentie	Centraal Bureau voor de Statistiek. (2009). Landelijke Jeugdmonitor Jaarrapport 2009. Den Haag/Heerlen.
Taal	Nederlands
ISBN	978-90-357-1357-4
Publicatievorm	onderzoeksrapport

2. Abstract

De jeugd heeft de toekomst. Alle kinderen en jongeren in Nederland moeten kansen krijgen om zich goed te kunnen ontwikkelen. Jeugd en Gezin heeft vijf voorwaarden geformuleerd voor een goede ontwikkeling. Jongeren moeten gezond en veilig kunnen opgroeien, ze moeten hun een steentje kunnen bijdragen aan de maatschappij, hun talenten kunnen ontwikkelen en plezier hebben en ze moeten goed voorbereid zijn op de toekomst. Om te bepalen hoe het staat met de jeugd op deze aspecten is de Landelijke Jeugdmonitor ontwikkeld. Deze website vormt de basis voor het jaarrapport 2009.

Het jaarrapport 2009 bevat zes hoofdstukken waarin de uitkomsten uitgebreider aan bod komen. Het eerste hoofdstuk schetst een demografisch beeld van jongeren van 0 tot 25 jaar en de gezinnen waarin ze opgroeien. In de daaropvolgende hoofdstukken komen de aspecten gezondheid, onderwijs, maatschappelijke participatie, arbeidsmarkt en veiligheid aan bod.

De Landelijke Jeugdmonitor bevat ook informatie op gemeenteniveau. In deze publicatie wordt in de verschillende hoofdstukken aandacht besteed aan de gemeentelijke invalshoek.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Welzijn en gezondheid, werk, samenleving en politiek
Trefwoord(en)	Algemene cijfers

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	De landelijke Jeugdmonitor wordt samengesteld in opdracht van het departement voor Jeugd en Gezin. De uitvoering van de landelijke Jeugdmonitor is in handen van het Centraal Bureau voor de Statistiek.
Onderzoeker(s)	Francis van der Mooren (CBS) Astrid Pleijers (CBS) Jos Schiepers (CBS)

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Stand van zaken van de Nederlandse jongeren
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeksmethode	Steekproefonderzoek. De dataverzameling vindt plaats via mixed mode plaat: 60 procent van de respondenten wordt benaderd via een internet-enquête en 40 procent via telefoon. De
-------------------	--

	leeftijdsgroepen tot en met 14 jaar en ouderen vanaf 65 jaar worden uitsluitend via telefonische enquêtering benaderd. Steekproefomvang is circa 10.000 tot 12.000 respondenten per jaar. De gegevens zijn gewogen naar leeftijd, geslacht en opleiding om een zo representatief mogelijk beeld te krijgen.
Onderzochte groep	Nederlandse jongeren tussen 0 en 25 jaar
Bereik	Nationaal (Nederland)

7. Resultaten

Jeugd en gezin	In Nederland wonen bijna 5 miljoen jongeren van 0 tot 25 jaar. Dit aantal is sinds 2000 licht toegenomen. De bevolkingsprognose van het CBS verwacht echter dat het aantal jongeren de komende jaren gaat dalen en dat er in 2020 139 duizend jongeren minder zijn dan in 2009. Van de 0- tot 25-jarigen is 23 procent van allochtone herkomst. Naar verwachting zal dit aandeel de komende tien jaren iets stijgen, met de Marokkaanse jongeren als grootste niet-westerse herkomstsgroep. De meeste jongeren wonen thuis bij hun ouders. Jaarlijks verlaten bijna een kwart miljoen jongeren het ouderlijk huis en gaan zelfstandig wonen. Meisjes doen dit over het algemeen iets eerder dan jongens. Zij wonen ook op jongere leeftijd gehuwd of ongehuwd samen. Het merendeel van de jongeren die gevraagd worden naar hun toekomstplannen geeft aan eerst te willen samenwonen en dan te trouwen. Steeds meer thuiswonende jongeren wonen bij één van de ouders, vaak als gevolg van een echtscheiding of door overlijden. Ieder jaar maken rond de 33 duizend minderjarige kinderen een echtscheiding mee. Meer dan de helft van deze kinderen is jonger dan tien jaar. Na een scheiding kiezen ouders tegenwoordig vaker voor co-ouderschap dan eind vorige eeuw.
Jeugd en Gezondheid	De overgrote meerderheid van de jongeren is positief over de eigen gezondheid. Het is echter ook zo dat in de periode 2006–2008 één op de zeven jongeren van 2 tot 25 jaar te zwaar was. Zij zijn over het algemeen minder positief over hun gezondheid dan jongeren die niet te zwaar zijn. Niet alle jongeren houden er bovendien een even gezonde leefstijl op na. Zo experimenteren veel tieners wel eens met tabak, alcohol of cannabis. Positief is dat het aantal jongeren van 10 tot 20 jaar dat nog nooit gerookt heeft in de afgelopen tien jaren is toegenomen. In hun tienerjaren leren jongeren seksualiteit ontdekken en daarmee om te gaan. Deze seksuele ontwikkeling verloopt voor veel jongeren stapsgewijs. Als ze ruim 17 jaar zijn, heeft de helft van de jongeren de eerste geslachtsgemeenschap. Over het algemeen zijn meisjes daar iets eerder mee dan jongens. Rond hun 21e verjaardag zijn jongens en meisjes ongeveer even ervaren op het gebied van seksualiteit. Niet alle ervaringen met seksualiteit zijn even prettig. Zo zegt in 2009 bijna een kwart van de 15- tot 25-jarige meisjes en vrouwen en 4 procent van de jongens en mannen van die leeftijd ooit in hun leven seksueel geweld te hebben meegemaakt. Bij het merendeel van de ouders ging het om een bekende van het slachtoffer. Veel jongeren groeien in een gezonde en veilige omgeving op. Voor een deel van hen is dat helaas niet het geval. Zij hebben te maken met ernstige opvoed- en opgroei problemen. Het aantal jongeren dat hiervoor een beroep doet op de bureaus jeugdzorg is de laatste jaren toegenomen. Teveel jongeren hebben ook te maken met mishandeling. In totaal werd in 2008 ruim 53 duizend keer contact opgenomen met het Algemeen Meldpunt Kindermishandeling (AMK) om een melding te doen van een vermoeden van kindermishandeling.
Jeugd en onderwijs	Bijna alle Nederlandse jongeren van 4 tot 18 jaar gaan naar school. Van de 4- tot 12-jarigen was dat 99 procent en van de 12- tot 18-jarigen ruim 94 procent in 2007/'08. Dit is logisch omdat in Nederland jongeren vanaf vijf jaar verplicht zijn om naar school te gaan. Veel gaan zelfs al een jaartje eerder. De leerplicht geldt tot het einde van het schooljaar waarin jongeren zestien worden. Voor degenen die nog niet beschikken over een startkwalificatie geldt vervolgens de kwalificatieplicht tot hun 18e. Van de 18-plussers studeerde ruim de helft nog in 2007/'08. Het aantal jongeren dat een opleiding in het hoger onderwijs kiest, is de laatste jaren toegenomen. Dit geldt vooral voor de vrouwelijke studenten.

	Jongeren doorlopen het voortgezet onderwijs niet allemaal in hetzelfde tempo of via dezelfde route. Ze kunnen vertraging in hun schoolloopbaan oplopen door te blijven zitten of door over te stappen van havo naar vwo en in hetzelfde jaar te blijven. Het vierde jaar van zowel havo als vwo is een struikelblok. Van het schooljaar 2006/'07 naar het schooljaar 2007/'08 bleef 14 procent in havo-4 zitten, 4 procent stapte van vwo-4 over naar havo-4 en 6 procent bleef zitten in vwo-4. De meeste jongeren die het vmbo met een diploma verlaten, vervolgen hun opleiding in het mbo. In beide onderwijstypen worden de sectoren landbouw, economie, techniek en zorg en welzijn onderscheiden. Vierdejaars vmbo-ers met de sector economie, techniek of zorg en welzijn kozen in de overgang van schooljaar 2005/'06 naar schooljaar 2006/'07 vaak voor een mbo-opleiding in dezelfde sector. Vmbo-ers in de landbouw bleven deze sector in het mbo over het algemeen minder trouw. Jongeren die hun havo-diploma halen kiezen vooral voor een vervolgopleiding in het hbo (78 procent), voor de vwo-ers is dat vooral het wetenschappelijk onderwijs (72 procent). Sommige kinderen hebben al in het basisonderwijs een onderwijsachterstand. Voor deze achterstandsleerlingen ontvangen scholen extra financiële middelen. Deze middelen kunnen ingezet worden voor vormen van intensieve begeleiding, zoals remedial teachers. In totaal behoorden in het schooljaar 2008/'09 240 duizend basisschoolleerlingen tot een achterstandscategorie. Van hen vielen 154 duizend kinderen onder de nieuwe regeling van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De grote steden tellen relatief meer achterstandsleerlingen dan de kleinere gemeenten.
Jeugd actief in de maatschappij	Sociale contacten zijn belangrijk. Bijna alle jongeren van 12 tot 25 jaar spreken hun vrienden en kennissen dan ook minstens één keer in de week, blijkt uit onderzoek in 2008. Ook zijn veel jongeren actief binnen het verenigingsleven. Acht van de tien jongeren van 18 tot 25 jaar waren in 2008 lid van een vereniging. In meer dan de helft van de gevallen gaat het dan om een sportvereniging. Wat minder gebruikelijk is het behoren tot een geloof of kerkgenootschap. De helft van de jongeren van 12 tot 25 jaar gaf in 2008 aan daartoe te behoren. Het bezoeken van een kerk, moskee of andere godsdienstige bijeenkomst ligt lager, meer dan driekwart van de jongeren gaat vrijwel nooit. Een op de tien jongeren gaat wekelijks. Jongeren zijn niet alleen actief in de maatschappij door hun lidmaatschap van een vereniging of het behoren tot een geloof of kerkgenootschap, maar ook door zich in te zetten als vrijwilliger of het bieden van informele hulp. In 2008 deden vier van de tien 18- tot 25-jarigen vrijwilligerswerk en boden drie van de tien informele hulp en een deel van de jongeren deed allebei. De betrokkenheid van jongeren bij de maatschappij komt onder andere tot uitdrukking door hun belangstelling voor de politiek. Bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2006 heeft 71 procent van de 18- tot 25-jarigen gestemd. Dat is lager dan de landelijke opkomst van 81 procent. Na de verkiezingen is bepaald hoeveel vertrouwen burgers in elkaar en tien nationale instellingen hebben. Van de 18- tot 25-jarigen geeft zo'n 60 procent aan dat over het algemeen de meeste mensen wel te vertrouwen zijn. Jongeren hebben echter geen vertrouwen in vooral de pers en ambtenaren. Jongeren nemen dus in grote mate deel aan het sociale leven. Verwacht wordt dat dit een positieve werking heeft op het welzijn en de welvaart. Meer dan 90 procent van de jongeren van 12 tot 25 jaar gaf in 2008 aan gelukkig tot zeer gelukkig te zijn. Ook meer dan 90 procent was tevreden met het eigen leven.
Jeugd en veiligheid – veilig opgroeien	Jongeren van 15 tot 25 jaar zijn relatief vaak slachtoffer van een delict. In de meeste gevallen gaat het daarbij om een vermogensdelict, zoals diefstal van hun fiets. Ook voelen jongeren zich relatief vaak onveilig. Dit geldt zeker voor meisjes, zij voelen zich twee keer zo vaak wel eens onveilig als jongens. Het aantal jongeren van 12 tot 25 jaar dat in aanraking kwam met politie of justitie in verband met criminaliteit nam tussen 2000 en 2007 jaarlijks toe. In 2008 lijkt dat licht te veranderen. Zo werden minder jongeren naar bureau Halt doorverwezen. Ook nam het aantal afdoeningen door het Openbaar Ministerie van jongeren onder de 25 licht af en de afdoeningen door de rechter nog maar weinig toe. Meisjes en jonge vrouwen zijn daarbij meer betrokken bij vermogensmisdrijven, terwijl jongens en jonge mannen meer betrokken zijn bij vernieling, misdrijven tegen de openbare orde en geweldsmisdrijven. Zowel bij Halt, het OM als bij de rechter neemt het aandeel meisjes en jonge vrouwen langzaam toe. Ruim 3 procent van de 12- tot 25-jarigen kwam als verdachte in aanraking

	met de politie. Dit aandeel verschilt sterk per gemeente. Uit onderzoek naar het aandeel jongeren dat in verschillende gemeenten in 2006 is aangehouden als verdachte door de politie blijkt dat ertussen gemeenten grote verschillen bestaan. In de meeste gemeenten is het aandeel verdachten onder allochtone jongeren hoger dan het aandeel verdachten onder autochtone jongeren.
Jeugd op de arbeidsmarkt	Van alle jongeren (12 tot 23 jaar) die in het schooljaar 2006/'07 het onderwijs verlaten hebben, deed zo'n 4 procent dat zonder startkwalificatie. Dat wil zeggen zonder minimaal een havo-, vwo- of mbo-2-diploma. De meeste uitval (9 procent van de leerlingen) vond plaats in het middelbaar beroepsonderwijs. In het voortgezet onderwijs, waar in totaal 1,7 procent van de leerlingen zonder startkwalificatie van school ging, vond vooral veel uitval plaats onder leerlingen die vertraging hebben opgelopen in hun schoolloopbaan en leerlingen met een indicatie voor leerwegondersteunend onderwijs. De kans om het onderwijs voortijdig te verlaten is voor jongens groter dan voor meisjes en voor niet-westerse allochtonen groter dan voor autochtonen. Daarnaast lopen jongeren in stedelijke gebieden en jongeren die opgroeien in een eenoudergezin of een gezin met lage inkomsten meer risico. Jongeren die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten, hebben minder kans op de arbeidsmarkt dan jongeren die wel over een startkwalificatie beschikken. Dit blijkt wel in tijden van economische crisis. In het tweede kwartaal van 2009 was één op de zes van de 15- tot 23-jarigen werkloos. Onder jongeren met een startkwalificatie was dat ongeveer de helft. Het zijn vooral de jonge mannen die geen baan kunnen vinden. Tienduizenden jongeren doen niet mee aan het arbeidsproces en volgen ook geen opleiding. Dit is een belangrijk maatschappelijk probleem. Jongeren moeten actief en volwaardig kunnen deelnemen aan de maatschappij en niet al op heel jonge leeftijd aan de kant staan. In 2008 ontvingen in totaal 70 duizend jongeren van 15 tot 25 jaar een uitkering. Het overgrote deel van de jongeren krijgt die vanwege ziekte of arbeidsongeschiktheid. Sinds 1998 is dit aantal met 87 procent toegenomen. Bijna alle arbeidsongeschiktheidsuitkeringen aan jongeren zijn verstrekt in het kader van de Wajong, de uitkering voor jonggehandicapten. Naast deze grote groep jongeren die niet actief is, zijn er juist ook veel jongeren die al tijdens hun studie via bijbaantjes kennis maken met de arbeidsmarkt. Bijna 40 procent van de jongeren die in 2008 nog op school zaten of studeerden, had een klein baantje van minder dan 12 uur per week. Jongeren met een kleine baan werken vooral in de handel en de horeca.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Sinds 2007 vier kwartaalrapporten per jaar en één jaarrapport.